Az 1996/97. évi Országos Középiskolai Matematikai Tanulmányi Verseny feladatai

I. kategória: Szakközépiskolák
Első (iskolai) forduló

1. Oldja meg a valós számok halmazán az

$$x + \sqrt[8]{x^5} - 12\sqrt[4]{x} = 0$$

egyenletet!

2. Tekintsük azokat a háromszögeket, amelyekben $\gamma = 60°$, $b + c = 5a$, és az oldalak mérőszámai természetes számok. Mekkorák lehetnek ezen háromszögek oldalai? Határozza meg a feltételeket kielégítő háromszögek közül a legkisebb kerületű háromszöget!

3. Igazolja, hogy ha a, b, c, x, y, z 0-tól különböző valós számok és

$$a^2 + b^2 + c^2 = ax + by + cz \quad \text{és} \quad ax + by + cz = x^2 + y^2 + z^2,$$

akkor az

$$\frac{a}{x} + \frac{b}{y} + \frac{c}{z}$$

állandó érték!

4. Egy gúla alaplapja az ABC háromszög, (negyedik) csúcsa D. Az AD él harmadoló pontjai: H_1 és H_2 (H_1 van A-hoz közelebb), a CD él harmadoló pontjai: T_1 és T_2 (T_1 van C-hez közelebb). Síkokat fektetünk B. H_1, T_1, illetve B, H_2, T_2 pontokon át. Ezek a síkok a gúlát három részre vágják szét. Bizonyítsa be, hogy a középső rész térfogata a két szélső rész térfogatainak számtani közepe!

5. Oldja meg a $[0; 2\pi]$ halmazon a következő egyenlőtlenséget:

$$\frac{\sqrt{3} + \cos x}{2\sin^3 x - \cos x \cdot \sin 2x} > \frac{3}{2\sin 4x}.$$

6. Az ABC háromszögben $AC = 2AB$. Az AC oldal felezőpontja F. Az A csúcsból induló belső szögfelező a BC oldalt a D pontban metszi.

a) Igazolja, hogy az $ABDF$ négyszög érintőnégyszög.

b) Az $ABDF$ négyszögbe írt kör sugarát jelölje r_1, az FDC háromszögbe írt kör sugarát r_2. Bizonyítsa be, hogy

$$1 \leq \frac{r_1}{r_2} < 2.$$

Második forduló

1. Felvettük az $ABCD$ négyzet síkjának ugyanazon az oldalán, a négyzet síkjára merőleges AA_1, BB_1, CC_1, DD_1 szakaszokat.

Számítsa ki a DD_1 szakasz hosszúságát, ha $AA_1 = 10$ cm, $BB_1 = 8$ cm, $CC_1 = 6$ cm, és a négyzet belsejében létezik olyan O pont, amely az A_1, B_1, C_1, D_1 pontoktól egyenlő távolságra van.

2. Oldja meg a természetes számok halmazán az

$$[\sqrt{n}] = \frac{n-3}{5}$$

egyenletet! (Bármely $a \in \mathbf{R}$ esetén $[a]$ jelenti azt a legnagyobb egész számot, amely nem nagyobb a-nál.)

3. Az ABC háromszög AC oldalának tetszőleges P belső pontján át húzzunk párhuzamost az A és a C csúcsokból induló AK és CL súlyvonalakkal. A meghúzott egyenesek a BC oldalat E, az AB oldalt F pontban metszik. Igazolja, hogy az AK és a CL súlyvonalak az EF szakaszt három egyenlő részre osztják!

4. Bizonyítsa be, hogy tetszőleges háromszögben

$$\frac{\cos\alpha\cos\beta}{ab} + \frac{\cos\beta\cos\gamma}{bc} + \frac{\cos\gamma\cos\alpha}{ca} = \frac{\sin^2\alpha}{a^2},$$

ahol α, β, γ a háromszög szögei, és a velük szemközti oldalak rendre a, b, c.

5. Határozza meg azokat az x, y, z valós számokat, amelyek kielégítik a

$$7x^2 + 3y^2 + 5z^2 + 7xy + 5yz = 0$$

egyenletet, és amelyekre az

$$(x + 2y - z - 1)^2 + (y - 2z + x - 1)^2 + (z + 2x - y - 1)^2$$

kifejezés a szélsőértékét veszi fel! Adja meg a szélsőérték nagyságát is!

Harmadik (döntő) forduló

1. Oldja meg a valós számok halmazán a

$$(3x^2 - 4x + 1)^3 + (x^2 + 4x - 5)^3 = 64(x^2 - 1)^3$$

egyenletet!

2. Az ABC háromszög BC oldalán adott a P és a Q pont úgy, hogy

$$BP : PQ : QC = 1 : 2 : 3.$$

Az AC oldalt az R pont $AR : RC = 1 : 2$ arányban osztja. A BR szakasz az AP szakaszt T, az AQ szakasz S pontban metszi. Az ABC háromszög területe t. Igazolja, hogy a $PQST$ négyszög területe $\frac{5}{24}t$.

3. Bizonyítsa be, hogy bármely közvetlenül egymás után következő 1997 darab pozitív egész szám négyzetének összege nem lehet négyzetszám!

II. kategória: Nem speciális tantervű gimnáziumok
Első (iskolai) forduló

1. Az a és b pozitív számok összege 1. Bizonyítsuk be, hogy

$$\frac{1}{3} \le \frac{a^2}{a+1} + \frac{b^2}{b+1} < \frac{1}{2}.$$

2. Egy sorozatban $a_1 = \frac{2}{3}$, $a_n = a_{n-1} + \frac{1}{(n+1)(n+2)}$, ha $n > 1$. Állítsuk elő a_n-et n függvényeként.

3. Az $ABCD$ paralelogramma ABC háromszögének AC oldalához írt kör (azaz: külső érintő kör) a BA, ill. BC egyeneseket az X, ill. az Y pontban érinti. Bizonyítsuk be, hogy az XY egyenes az ACD háromszög beírt körét az AD, ill. a CD oldalakon metszi.

4. Egy 7 egység oldalú négyzetben elhelyezünk 51 pontot. Bizonyítsuk be, hogy ezek között a pontok között van 3 olyan, amely lefedhető egy egységsugarú körrel.

5. Adjuk meg azokat a nemnegatív egészekből álló $(x; y)$ számpárokat, amelyek kielégitik a következő egyenlőtlenséget:

$$\sqrt{x^2+y}-\sqrt{x-y}\leq\sqrt{x+y}.$$

Második forduló

1. 2000 különböző pozitív egész szám fele páros, fele pedig páratlan; összegük kisebb 3 000 000-nál. Bizonyítsuk be, hogy van közöttük 3-mal osztható.

2. A hegyesszögű ABC háromszög köré írt A és B pontjaiban húzott érintők az S pontban metszik egymást. Az AB és CS egyenesek metszéspontját jelölje M. Bizonyítsuk be, hogy

$$\frac{AM}{MB}=\frac{AC^2}{BC^2}.$$

3. Egy egyenes csonkakúp alapkörének a sugara R, fedőkörééé r, magassága pedig m; ezekre az $R-r<m$ feltétel teljesül. Beírtünk ebbe egy forgáshengert, amelynek alapköre a csonkakúp alapkörével koncentrikus, a fedőlapját határoló kör pedig a csonkakúp palástján van, és különbözik a csonkakúp fedőkörétől. Tudjuk, hogy a csonkakúpba írható ilyen hengerek közül ez a maximális térfogatú, sőt a maximális felszínű is.

Bizonyítsuk be, hogy ha a csonkakúp alkotóinak és a forgástengelyének a hajlásszöge α, akkor $\operatorname{tg}\alpha=1/4$.

4. Legyen s pozitív egész szám. Bizonyítsuk be, hogy s-nek van olyan egész számú többszöröse, amelynek tízes számrendszerbeli alakjában a jegyek összege s-sel egyenlő.

Harmadik (döntő) forduló

1. Egy konvex ötszög valamennyi átlója párhuzamos az ötszög egy-egy oldalával. Bizonyítsuk be, hogy bármelyik átló és a vele párhuzamos oldal hosszának az aránya ugyanaz, és határozzuk is meg ennek az aránynak a számértékét.

Mutassuk meg, hogy ha a síkon adottak a nem egy egyenesre eső A, B, C pontok, akkor létezik olyan $ABCDE$ ötszög, amely a fenti tulajdonságú.

2. Legyen n pozitív egész. Milyen n-ekre teljesül, hogy

$$n=d_1^2+d_2^2+d_3^2+d_4^2,$$

ahol d_1, d_2, d_3, d_4 az n szám négy legkisebb pozitív egész osztója?

3. Hány olyan számhármas létezik, amelyek egy pozitív egész hányadosú mértani sorozat egymást követő elemei, és amelynek minden eleme pozitív egész osztója $N=90\,000$-nek?

Hány ilyen számhármas létezik $N=30^{10}$ esetén?

III. kategória: Speciális matematika tantervű gimnáziumok

Első forduló

1. Egy bizottság pályázatokat rangsorol úgy, hogy a bizottság minden tagja külön-külön készít egy teljes rangsort valamennyi pályázatról. Tudjuk, hogy a bizottsági tagok többségének a rangsorában az A pályázat előrébb szerepel, mint a B pályázat, és azt is tudjuk, hogy a tagok többségének a rangsorában a B pályázat előrébb szerepel, mint a C pályázat. Következik-e ebből, hogy a tagok többségének a rangsorában az A pályázat előrébb szerepel, mint a C pályázat?

2. Egy hegyesszögű háromszög oldalai legyenek a, b, c, a megfelelő magasságvonalak m_a, m_b, m_c, és a magasságpontnak a csúcsoktól való távolságai rendre d_a, d_b, d_c. Bizonyítsuk be, hogy

$$m_a d_a + m_b d_b + m_c d_c = \frac{a^2 + b^2 + c^2}{2}.$$

3. Legyen az ABC háromszög köré írt sugara r, a súlypontot a magasságponttal összekötő szakasz felezőpontja pedig F. Bizonyítsuk be, hogy

$$AF^2 + BF^2 + CF^2 = 3r^2.$$

4. Egy dobozban 4 fehér és 4 piros golyó van. Visszetevés nélkül kihúzzuk az összes golyót. Minden húzás előtt tippelhetünk a kihúzandó golyó színére. Átlagosan hány találat érhető el, ha mindig arra a színre tippelünk, amelyiknek nagyobb a valószínűsége?

5. Adjuk meg az összes olyan köbszámot, amely előáll nyolc szomszédos egész szám köbének az összegeként. (Köbszámon egy egész szám köbét értjük.)

Második (döntő) forduló

1. Tekintsünk 1997 különböző pozitív egészt, amelyek közül bármely tíznek ugyanaz a legkisebb közös többszöröse. Maximálisan hány szám lehet közöttük, amelyek páronként relatív prímek (azaz közülük semelyik kettőnek sincs egynél nagyobb közös osztója)?

2. Legyenek AB és CD egy kör húrjai, amelyeknek nincs közös pontjuk, továbbá K a CD húr egy belső pontja. Szerkesszük meg a kör kerületén a P pontot úgy, hogy a CD húrnak az ABP háromszögbe eső szakaszát a K pont felezze.

3. Adott a síkon 111 egységvektor, amelyek összege a zérusvektor. Bizonyítsuk be, hogy közülük kiválasztható 55 olyan, amelyek összegének a hossza legfeljebb 1.